

»SLOVENEK« velja po pošti na vse strani Jugo-slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta " " " " 120—
za štiri leta " " " " 80—
za en mesec " " " " 20—
Za inozemstvo celoletno K 420—
Sobotna izdaja: —
za eno leto K 40—
za inozemstvo 55—

SLOVENEK

Inserati:
Enostopna pettivrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali njo prostor)
za enkrat po K 6—
poslana itd. po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 9/9 mm K 15,
Izhaja vsak dan izvemski ponedeljki in četrta nedelja ob 8. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Ro opisi se ne vrčajo; nevrakirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran. Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ojr. 23.511, bosn.-herc. 7583.

Opomnite se!

Ljubljana, 9. febr.

Niti ena kulturna država po svetovni vojski ni začela kulturnega boja s katoliško cerkvijo. Povod so uredili odnose med cerkvijo in državo na povoljen način. Cerkev se razvija svobodno, materialna sredstva so se ji ustavno zagotovila celo tam, kjer se je sicer izvedla svoje vrste ločitev kakor n. pr. v Nemčiji. V Belgiji in protestantski Holandiji je cerkvenopolitična postavodaja naravnost vzorna. Francija in Portugalska sta svoje cerkvi sovražno stališče popolnoma zapustili. Države, ki niso nikoli vzdrževale rednih stikov s Svetom Stolico, imajo zdaj svoje zastopnike pri poglavarju katoliške cerkve. Moralni vpliv in ugled papežstva je po vojni sijajnejši, kakor le kdaj. Cerkev po vseh državah nemoteno razvija najintenzivnejšo delavnost na vseh poljih javnega, socialnega in kulturnega življenja.

Samo v dveh državah, ki sta nastali na razvalinah habsburške monarhije, čutijo slučajno nadvladajoči krogi potrebo, začeti kulturni boj na podlagi najgrobjšega svobodomiselsva, nedostojnega sodobnega stanja človeške kulture. Ta kulturni, boljše rečeno nekulturni boj se uvaja z gesli, ki ne kažejo o duševni višini krogov, kateri ga propagirajo, nasprotno — o zelo nizkem stanju njihovega kulturnega obzora. Te dve državi sta Češka in država Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tu menijo izvestni ljudje, ki so za miselnim razvojem ostalega sveta zelo zaostali, da nima država nobenega nujnejšega posla kakor da svobodo katoliške cerkve pod pretevo boja zoper klerikalizem preganja, katoličane proglašajo za državljane nižje vrste in zoper nje mobilizira vs svoji policijski aparat.

Mi se s kulturnobojnimi gesli teh krogov ne bomo pečali; katoličanstvo stoji po svoji zgodovini, delu in nravnem vplivu previsoko, da bi je bilo treba opravičevati pred ljudmi, kateri so v primeri s cerkvijo in ostalim izobraženim svetom vendar le priilikkavi. Pač pa treba izpregovoriti v interesu države, ki jo hočejo ti fanatiki pognati v boj, za kojega posledice ta-isti ljudje potem ne bodo hoteli več biti odgovorni.

Ti krogi so v svoje namene iznašli dve leti po skupnem osvobojenju pravljico o protidržavnem rovarstvu katoličanstva, srmatolji enega najbolj spoštovanih papežev zadnjih dveh stoletij, poglavarja naše cerkve, kot tučca, ki da daje bojne direktive zoper našo državo, hujskajo zoper katoliško cerkev v Jugoslaviji pravoslavne brate, se sploh ne strašijo nobenega še tako nizkega sredstva. Ker so zdaj slučajno na vladi — kako dolgo, to sam Bog vedi — so pa tudi že začeli s prvimi dejanskimi poskusi protiverskega boja, kar jasno dokazuje Pribečevićeva naredba o svobodomiselnih telovadni vzgoji v šolah in

njegove namere glede zasebnih šol ki so tako očitne, da jih njegovi listi niti več ne skrivajo. —

Nesreča hoče, da na vodivnih mestih v Belgradu ni dalekovidnih mož. Če se Stojan Protič res umakne iz političnega življenja, bodo pristajši Pribečevića z državo nemoteno karambolirali, če se ne zgodi kaj drugega. Čeprav ni dvoma, da nekateri delajo tu iz namena, jim pri tej nevarni igri pomagajo mnogi, ki ne pomislijo, kam utegne to priversti domovino. Ti menda mislijo, da je katoliška cerkev kakšen sinod, ki se z njim lahko pometa. Ti nimajo gotovo niti pojma, kaj zadenejo, če zadenejo v verska čuvstva, solidarnost in načela svetovne katoliške cer-

kve. Kljub temu mislimo, da si dajo dopovedati vsaj to, da sedaj, ko se naša država konsoliduje, ko množice kričijo za proučitev ureditvijo socialnega vprašanja in ko kovarni sosodi pazno zasledujejo naš notranji razvoj, da bi našli kakšno slabo mesto — ni primeren čas za zadovoljitev kulturnobojnih nagonov Svetozara Pribečevića. Katoličani preveč ljubimo državo, da ne bi, ko je še čas, resno in mirno opozorili naše vladajoče kroge na neizrečeno nevarnost boja za in proti našemu verskemu prepričanju. Zdi se, da mnogi mislijo, da so v našem ljudstvu zaspali vsi ideali: ko se dotaknejo njegovega najsvetejšega, bodo izprevideli svojo usodno zмотo.

njeno. — Nato je govoril posl. Gjonović (republikanec) in omenjal v svojem govoru, da je vprašanje zedinjenja izven diskusije. Ustava pa mora obsegati vse naše socialno življenje. Zagovarjal je republikansko obliko države ter načelo, naj bi o tem odločil narod sam. Izjavil se je proti senatu ter poudarjal potrebo, da si konstituanta določi delokrog svojega dela.

V imenu Jugoslovanskega kluba je posl. dr. Šimrak naglašal, da ni v vladnem ustavnem načrtu ničesar glede notranje ureditve države. Ustava naj bi bila plod skupnega sporazuma. Nadalje je zagovarjal načelo pokrajinskih zborov.

Posl. dr. Spaho (musliman) se je izjavil za ureditev države po pokrajinah. Nato je odgovoril posl. dr. Marković na izvajanju posameznih govornikov.

Boljševski vojni zamisli na spomlad.

Pariz, 6. februarja.

Iz Revala prihaja poročilo, da se vrši pravkar v Moskvi kongres delegatov komunističnih strank iz vseh sosednih držav Rusije. Razpravlja se o vojaškem in političnem položaju vsake iz teh držav, da bi ruska sovjetska vlada imela zagotovilo, da bodo komunisti vstanu za slučaj ruskega napada spomladi 1921. leta strmoglaviti vlado v svoji deželi.

Nemški delegati so izjavili, da bi rdeča ruska armada, ako spomladi prodre do poznanske meje, naletela na spl. ni narodni odpor v Nemčiji, kjer bi se vse stran-

ke združile za nacionalno obrambo. Komunisti bi ne mogli izvesti državnega preobrata; nasprotno — bili bi prisiljeni leželo braniti.

Nasprotno izjave so pa podali poljski, madžarski in rumunski delegati, ki so kategorično zadržili, da je položaj v teh državah tak, da bi se komunistom na vsak način posrečilo dobiti oblast v roke in pomagati rdeči armadi zasesti deželo.

Sovjetska vlada zdaj posebno proučuje razmere v Rumuniji, to je sposobnost, ondornih komunistov, da res izvrše državni preobrat.

Vladni dilentantizem.

Belgrajska vlada je predložila konstituanti svoj mršavi ustavni načrt s 86 paragrafi — brez vsakega obrazloženja. — Član ustavnega odbora dr. Spaho je vprašal ministra za konstituanto, zakaj vlada ni predložila tudi pojasnil? Minister je odgovoril, da vlada tekom dveh mesecev ni imela dovolj časa, da sestavi pojasnila. 26 mesecev obstoji na račun ljudstva posebno ministrstvo za konstituanto in izenačenje zakonov. 4 milijone državnega denarja je porabilo to ministrstvo in minister se drzne danes izgovarjati, da ni bilo dovolj časa. Kaj pa je delalo to ministrstvo? En sam zakonček o polnoletnosti je to ministrstvo predložilo tekom dveh let. Na ustavi je pa delal samo g. Protič, ko je bil par mesecev minister za konstituanto. Sestavil je posebno komisijo za ustavo, ki je izdelovala ustavni načrt. Kaj pa je delalo uradništvo tega ministrstva? Po Protičevem padcu je pa sploh prestalo vsako delo ministrstva za konstituanto. Minister dr. Laza Marković je po navodilih demokratov samo predelaval Protičev načrt, strokovnjake je pa pustil ob strani. Manjka samo še, da si demokracije izposodi iz bivše Avstrije § 14 in z njim uveljavijo svoje reakcionarno skrupulacijo.

Razmejitev med Jugoslavijo in Italijo.

LDU Belgrad, 9. febr. (ZNU.) Vlada je določila generalštabnega polkovnika Danila Kalafatoviča za načelnika naše razmejitvene komisije, ki bo sodela pri določitvi meje proti Italiji. Vojni minister bo še danes določil ostale člane komisije in strokovno osebje. (Kakor znano, je tudi že italijanska vlada imenovala svoje člane v to komisijo, ki bo torej mogla v kratkem pristopiti k delu.)

Razprava o ustavi.

LDU Belgrad, 8. februarja. V seji ustavotvornega odseka opozarja dr. Sime Marković (komunist) na razmere v naši državi in konkretno kritizira nastali položaj. Po njegovem mišljenju država Srbov, Hrvatov in Slovencev ni nastala na pravni, ampak na faktučni način, ker bi bila mogla dati pravno podlagu samo suverena konstituanta. Radi tega edinstvo ni bila posledica naravnih zgodovinskih procesov, v Srbiji n. pr. o Slovenceh prepričani niso nič vedeli. Naša država je nastala kot stranski produkt svetovne vojne. Oni dve leti po vojni pa, namesto, da bi se bila vodila politika narodnega ujedinjenja se je vodila politika, ki je oddaljevala vse tri dele med seboj. Ideja narodnega edinstva je v teški krizi in država je v tem trenutku bolj oddaljena od narodnega edinstva, kakor je bila pred dvema letoma. To je žalostno ali resnično. Izvirna karakterizacija te fatalne politike je forsiranje centralistične preuredbe naše države. Fatalna politika je zasnovana na vsestransko pogrešni premisi, da je narodno edinstvo in centralistična preuredba ena in ista stvar. Ta politika forsiranja povsem naravno izliva sumnjo, da se za njo skrivajo hegemonistične težnje srbske buzuazije. Dr. Marković se spominja

na Radiča, ki je tedaj, ko se je ustvarjala naša država, govoril o enem narodu s tremi plemeni, sedaj pa nastopa za hrvatsko državno individualnost. Končno kritizira dr. Sime Marković ukrepe proti stavkam, katere so bile pa gospodarskega značaja in ki so imele namen, da si proletarijat materijelno odpomore in obsoja vladno »obznanje«, s katero se je razpustila sindikalna gospodarska organizacija, v kateri se je bilo združilo nad 250.000 proletarcev. Tudi agrarna reforma se še ni izvedla. V poljedelstvu, v obrti in industriji se tudi še ničesar ni ukrenilo. Vse to označuje dr. Marković kot greh buzuazije, ki se hoče potom nasilja obdržati na vladi in nastopa proti odredbam, ki jih predvideva Pašičeva ustava, katera ne jamči niti za politične, niti za meščanske pravice. Samouprava je po Pašičevem načrtu samo dozdevna. Dr. Marković zahteva, da se v ustavi vpoštevata načelo obvezne zaščite delavca, in kritizira določbe o eksistenčnem minimumu. — Radikalec Ljuba Jovanović predlaga, da se predloži ves materijal, ki ga je včeraj predložil poslanec dr. Vošnjak. Poslanec dr. Laginja zahteva, da se izdajajo komunikacije o sejah ustavotvornega odseka, kakor mu odgovori dr. Vesnić, da je to že skle-

zaposlil, naj mi posodi svojo kositerno posodo, da dokubam fižol. Toda, predno se je nanovo dolita voda v večji posodi dobro segreti, je že zadonel klic za odhod, ker so medtem že osedlali in natoovorili konje.

Avtomobilska iluzija.

Izgubljena noč počitku je bila torej končno žrtvovana moji kuharski »umetnosti«, od katere je ostalo le prepričanje, da niti glad ni vedno najboljši kuhar. Odšel sem torej vodo in nedokuhan fižol spravil v torbo za — večerjo. Toda zrno za zrno se je sililo iz torbe med zobe, ki so imeli dokaz posla v prvih jutranjih urah in — večerja se je izgubila v zajtrku.

Dolga veriga naše kolone je medtem že gazila sneženo odejo po hrbtu podolgačnega griča, ki se je izgubljala v gorovju. Naenkrat začujem izza sebe avtomobilske trobente. Nastal je splošen smeh in šalim in dovtipom je bilo dano s tem novo gradivo, dokler ni tudi to trobentanje postalo prevsakdanje. Avtomobilski oddelek je namreč odšel z enim delom naše vojske po drugi poti in je bil namenjen v Debar, seveda le »šoferji« brez avtomobilov. Ta oddelek se je na tem križišču pridružil k našemu štabu in ker je vsak šofer nosil s seboj tudi svoj avtomobilski »rog«, smo imeli na ta način v naši koloni »mačjo godbo« iz najrazličnejših glasov.

(Dalje prih.)

LISTEK.

Fran Radeček:

Preko Albanije.

(Dalje.)

Naslednji dan sem že sam opravljal svojo komesarsko službo.

Ker je bilo tu dovolj in tečne hrane po tolikih dneh stradanja in gladovanja, smo si vsi zopet opomogli in po tridnevnem bivanju v Subi Reki smo odpotovali dalje v Prizren.

»Da vidim Prizren«.

Ko je bilo dano povelje za odhod, sem odšel pogledat, kaj je z mojim pisalnim strojem, ki se je nahajal v zabitem zaboju na enem od voz štabne kolone. Pokrov na zaboji je bil s silo odtrgan; nekdo se je nadejal najti v njem kako stvar za »pod zobe«. Stroj je bil tako izložen snegu in vlagi. Ker nisem mogel najti pokrova, sem vzjel prvo desko, ki sem jo našel, da ž njo improviziram pokrov za zaboj. V to pa sem potreboval žago.

No, okrog poldne smo pa zavili v gorovje, kjer se je zopet začelo plezanje po na debelo zasneženi stezi. Ker sem stopala dobro zavil v cunje, sem ta dan še precej dobro hodil, ker v splošnem nismo imeli kamenja na poti. Obleka se mi je tudi za silo osušila, želedec je bil kolikor

toliko potolažen in — kaj sem hotel drugega v takih okoliščinah.

Črez ozko gorsko planoto smo po gosto zaraščeni rebri dospeli v prijazno na debelo s snegom pregrnjeno dolinico, katero je sekal po sredi bister potoček. Bil je še zgodaj popoldne, ko smo se utaborili.

Noč ob kuhanju.

Še danes si ne vem tolmačiti, kako je to, da sem ravno ta dan, ko sem hodil s precejšnjo lahkoto in brez občutka utrujenosti, v taborišču občutil kar nenadoma nekako prijetno slabost. Spustil sem se v mehki sneg in se zazibal v čudni nasladni omotici prijetnega uživanja v trdo spanje. Zrak je bil čist in prozoren in nobene sapice ni bilo čutiti. Podpolkovnik Trebinjac, tedaj še samo zastopnik načelnika štaba, ko me je zagledal v takem položaju, me je prebudil, češ, naj ne ležim v snegu, ker bi to mogel drago plačati s svojim zdravjem. Večerni mrak je že legal na okolne gozdove, ko sem se predramil in odšel iskati si ogenj in ležišče. Toda vsi ognji so že bili »obkoljeni« z utrujenimi vojaki. Nabral sem torej ob potoku vrbove suhljadi, iz gozda pa sem privlekel drv za celo grmado in kmalu je plapolal prijeten plamenček. Ker sem se prečul, nisem mogel spati. Ko se je napravila žrjavica, sem odšel k potoku, zajel vode in s prgiščem moke, ki sem jo imel v torbi, sem zamesil pogačo, prav za prav poga-

čico. Tako pripravljeno testo sem položil v vroč pepel in je prekril z žerjavico. Ker nisem vedel, kako dolgo naj se peče, sem pustil pogačo malo dalje časa v žrjavici. Ko razkopljem gomilo, najdem svojo »pogačo« vse zažgano. K sreči je dolnji del bil še dokaj užiten, gornja skorja pa se je pretvorila v pravcato oglje. Pojedel sem, kar sem mogel, drugo pa sem vržal v ogenj.

Da vsaj nekoliko nagradim svoj brezuspešen trud s pogačo, sem se namenil skuhati si fižola. Ker nisem imel v to primerne posode, sem se poslužil prazne pločevinaste »konzerve«, ki je k večjemu vsebovala četrt litra notranje prostornine. Tako improviziran lonček sem napolnil s fižolom skoraj do vrha in potem zalil z vodo ter pristavil k ognju. Kmalu se je začel fižol »napenjati« in ubajati čez rob v ogenj. Voda je začela vreti in se izparivati tako, da se je fižol prav za prav pržil pri vrhu. Druge posode nisem imel in vsi tisti, ki bi mi mogli in hoteli posoditi svojo posodo, so spali kot mrtvi. Zato sem sproti hrustal fižole, ki so zlezli previsoko čez rob neglede na to, da so bili surovi in trdi kot kamen. Vodo, ki se je povrela, sem sproti nadomestoval s kepami snega, ki sem je nalašč v ta namen pripravljaval zraven sebe. Jutranja zarja se je prav poredno nasmejala mojemu »kuhanju« in mi voščila — dobro jutro.

Ko se je prebudil moj tovariš, sem ga

Turško vprašanje.

Pariz, 7. febr.

Ravnokar se je končalo posvetovanje veslesil (brez Amerike) v Parizu. Šlo je za odškodnino, ki jo naj plača Nemčija. Francija se je že bila bala, da Angleži ne bodo za veliko odškodnino. Stari Lloyd George je vendar pristal na to, da plača Nemčija 226 milijard zlatih mark do 1922. Če bi se Nemčija kujala, zasede ententa nova nemška ozemlja. Nemčija se bo morala udati.

Boljšo ko Nemčiji se godi Turčiji. S Turčijo je sicer ententa sklenila mir 10. avgusta v Sevresu. A turški narodni vojniki, ki jih vodi odlični Kemal paša, bivši branitelj Dardanel, ne priznajo tega mira. Po sevreskem miru bi morala dati Turčija Tracijo in Gallipoli ter Smyrno z okolico in otoki v Egejskem morju Grčiji. Morsko ožino ob Marmarskem morju bi morala prepustiti kontroli entente. Dalje bi morala Turčija priznati neodvisnost Armenije in Hedžasa ter se odpovedati pravicam v Siriji, Palestini in Mzopotamiji, ki bi si jih razdelili Francozi in Angleži. Končno bi še morala priznati interesno sfero za Italijo v Mali Aziji od Adalije in Konije ter Francozom od Cilicije do blizu Trapezunta. Za žandarja si je mislila ententa v Mali Aziji Grke. Kemal pa je Grke premagal, tako da se komaj držijo v Smyrni Francozi pa imajo zasedeno Cilicijo. Francoska javnost pravi, da so bili Grki dobri, dokler je vladal Venizelos, odkar pa je prišel nazaj kralj Konstantin, gre Grkom slabo in ententa se je začela umikati. Francozi pravijo, da jih vojska v orientu preveč stane, Amerike ni več zraven, Angleži pa se boje vstaje v Indiji, Perziji, Mezopotamiji in Egiptu. Zato je konferenca sklenila, da pokliče Grke in Turke v London, da se napravi nov turški mir, v katerem bo Grčija izgubila sevreske ugodnosti. Turki se veselo te zmage in so voljni poslati takoj delegate v London, Kemal pa še povrh zahteva, da morajo prej Francozi in Grki zapustiti Malo Azijo. Grki seve že protestirajo na papirju proti spremembam. Jugoslavija in Belgarija pa bi lahko načeli vprašanje glede Tracije, ki ima poleg Grkov tudi srbsko in bulgarsko prebivalstvo.

Posredovanje dela v naši državi.

Kakor po drugih državah, tako je vzela tudi pri nas posredovanje dela v roke država. Osnovale so se zato kmalu po preobratu javne posredovalnice za delo v Sloveniji, Srbiji, Bosni in na Hrvaškem. Izmed teh najbolje uspeva »Državna posredovalnica za delo« v Sloveniji, ki se je osnovala meseca januarja 1919. Razdeljena je v osrednji urad in pet podružnic (Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj in Murska Sobotka). V preteklem koledarskem letu 1920. je znašal njen celotni promet 28.518 strank (12.766 delodajalcev in 15.752 delojemalcev). Uspešnih posredovanj je izvršila posredovalnica v tem letu 7815, in sicer 5484 moških in 2336 ženskih, kar znači, da je preskrbela posredovalnica 61% delodajalcev zaposlene delavne moči in 50% delojemalcev zaposlene službe. Dopisov je rešila posredovalnica skupaj 6901. Stalno je vladala velika brezposelnost v kovinski, trgovski, pisarniški in šiviljski stroki; pomanjkanje delavcev je bilo pa čutili v stavbnih in lesni stroki ter v nekaterih specialnih poklicih. Med letom se je vpeljala izravnava delavnega trga z inozemskimi posredovalnicami, a tozadevno uspešno delo zelo ovirajo težkoče s potnimi listi. Nujno se je pokazala potreba po smotreni in enotni organizaciji vse te socialno politične institucije za vso državo.

Politične novice.

— Poglavlje o protidržavnih strankah. Demokratije se z očitki o protidržavnih strankah igrajo kakor z žogo. Kdor ni prijatelj njihove koruptivne in državno ubijajoče politike, tega krstijo za državi nevarnega. To je že stara metoda, ki so jo prej v Avstriji uporabljali avstrijski liberalci, ki so dobili v slovenskih demokratičnih izvrstne šolarje. Da je ta taktika demokratov nemoralna in za državo škodljiva, ni treba morda še dokazovati. Kdo v zunanjem svetu ne bi verjel, da je kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev na lončenih nogah, ko pa sedanje vladne stranke dan za dnem kričijo v svet, kako protidržavne so stranke, ki ne trobijo v njihov rog. Znak državniške nezrelosti demokratov, katerih oboževanec dr. Vesnić podi Bunjevce in druge pod tuje države! Enako so demokratični listi napadali znanega slovaškega narodnega bojovníka p. Hlinko kot — izdajalca, ker je v okviru Češkoslovaške zahteval avtonomijo Slovaške. Češki listi poročajo sedaj, da je p. Hlinka povodom ratifikacije trijanonske mirovne pogodbe imel v parlamentu sijajen govor, v katerem je slikal svojevčasni mažarski teror na Slovaškem, do čim ima pol milijona Mažarov v praškem parlamentu devet poslancev, 350.000 Slovakov pa, ki so ostali pod Mažari, trpe danes hujska nasilja kakor prej kdaj. Hlinka je močno poudaril, da nasprotniki Češkoslovaške grešijo, kadar upirajo oči v njegov program o avtonomiji Slovaške. »Moja stranka«, je dejal Hlinka,

»čvrsto stoji na temelju Češkoslovaške republike, v katere okviru se more prav dobro udeležiti naš avtonomistični program.« Politiko dr. Beneša je Hlinka popolnoma odobrila.

— Radikalni klub proti podtajniškim mestom. V svoji včerajšnji seji je razpravljal radikalni klub o imenovanju državnih podtajnikov ter je končno zavzel napram temu vprašanju odklonilno stališče. Kam bo neki zdaj dr. Žerjav kandidiral?

— Trgovinska pogodba z Nemčijo. Beograd, 8. februarja. Minister trgovine dr. Kukovec je odobrila v vseh točkah sporazum med nemško delegacijo in komisijo trgovinskega ministrstva. Finančno-ekonomski odbor ima pa proti tej trgovinski pogodbi tehtne pomisleke, ki jih je predložil ministrskemu svetu.

— Evakuacija Dalmacije. Italijanske vojaške oblasti v Šibeniku so dobile nalogo, naj izpraznijo vse vojaške bolnice in bolnike odpravijo v Ancono.

— Prometna vprašanja v naši državi. Minister za promet odpotuje te dni v južno Srbijo v svrhu nadzorovanja, ker se je zaradi pomanjkanja premoaga pojavila v prometu huda kriza. Pri tej priliki bo nemara minister odšel tudi v Solun, da uredi vprašanje izvoza in uvoza preko tega pristanišča.

— Zakon o delavski kontroli. Italijanska vlada je predložila zbornici zakonski načrt, ki vsebuje določila o kontroli delavcev nad industrijo.

— Spletke Habsburžarov. Curiški »Volksrecht« se peča z agitacijo, katero izvaja bivši avstrijski cesar Karel. List poroča, da je kurir Karola Habsburga Vivremont in da so polkovniku Vidaleju aplenili lastnoročna pisma bivšega cesarja Karla glede na propagando v Avstriji, Čehoslovaški in v Jugoslaviji. Bivši cesar Karel je podelil šefu propagande in cesarjeve uprave v Pranginsu naslov pl. Valmont. Kurirji bivšega cesarja Karla imajo svoj glavni stan v Hotel du Parc v Ouchyju in so potovali vsak terek z ekspresnim vlakom na Dunaj. V »Hotel des Alpes« v Nyonu so imeli pristaši bivšega cesarja Karla sestanke, katere je vodil šef propagande Werkmann. Dne 28. januarja se je sestel bivši cesar Karel v Bernu z generalom Hoffmannom.

Dnevne novice.

— Cenj čitatelje opozarjamo tem potom ponovno na okolnost, da »Slovenec« letos že tretje leto izhaja ob nedeljah in praznikih, vsled tega pa ne izide ob ponedeljkih ozirama dnevih po prazniku. Reklamacije, kjer se kdo pritožuje, da v ponedeljek ali pa terek zjutraj ni prejel lista, so torej brezpredmetne. Torkov list se oddaja na pošto med 8. in 10. uro dopoldne in ga torej poštni naročnik ne more prejeti v terek opoldne.

— Smrt žurnalista. Umril je urednik »Agrar Tagblatta« g. Srečko Zindel.

— Režiserski tečaj SKSZ. Ker je dovolj prijavljenih za režiserski tečaj SKSZ, se ta vrši od 21. t. m. dalje in sicer 21. popoldne, 22. in 23. Hrana bo stala okoli 25 K na dan, za prenočišča je preskrbljeno. SKSZ.

— Za občinskega gerenta v Libelčah, kolikor je te občine naše, je imenovan J. Rozman, župnik v Črnečah.

— Premeščeni v službi so bili nastopni višji geometri: Franjo Šetina iz Velikovca v Maribor, Josip Gvajc iz Pliberka v Kamnik, Stanko Brinšek iz Borovelj v Litijo, Kristjan Pertot iz Kamnika v Ljubljano in Ivan Verbič iz Litije v Novo mesto.

— Razpuščen je občinski odbor v Hošnici. Vodstvo občinskih poslov se je poverilo gerentu Andreju Piršu, posestniku v Hošnici.

— Sprejem rezervnih mornariških častnikov v aktivno službo vojne mornarice. Po odobrenju Ministrskega sveta se sprejmejo v aktivno službo pri vojni mornarici oni rezervni oficirji vojne mornarice, ki so po poklicu častniki trgovske mornarice. Prošnje je vložiti do 25. aprila 1921. Podrobne informacije v tej stvari daje Evidenčni in informativni urad vojne mornarice v Ljubljani trg Tabor št. 1. III. nadstropje (Belgijska vojašnica, Objekt I.).

— Ustanovitev okrajnega glavarstva v Guštanju. Ustanovilo se je okrajno glavarstvo v Guštanju, katerega uradno območje obsega sodni okraj Prevalje. Nove mu okrajnemu glavarstvu so se podredile sledeče občine: Črna, Mežica, Prevalje, St. Daniljev, Guštanj, Koltje, Tolsti vrh, Dravograd in vsi oni deli občin Bele, Libuč in Libelč, ki pripadajo po mirovni pogodbi naši državi.

— Poštno in brozjavno ravnateljstvo pozivlja naročnike časopisov, da naj vsak nered gled dohoda ali dostavljanja naročenih časopisov naznanijo pristojnim izdajnim poštnim uradom ali pa naravnost poštnemu ravnateljstvu. Ravnateljstvo bo na vsako pritožbo uvedlo natančno preiskavo, da se vzrok nerada odpravi. Ker je tako naznanilo v prid poštni upravi, kakor tudi občinstvu, naj pritožniki pošiljajo taka naznanila zaprta in poštnine prosta. Na ovojju pa je napraviti opazko: »Na uradno zahtevo v časopisnih zadevah poštnine prosto.« Drugačnjih zadev pri teh pritožbah na ravnateljstvo ni omenjati.

— Še enkrat učitelji-organisti. »Učiteljski Tovariš« v dolgovoznem članku

zopet piše o tem predmetu. Seveda o tem molči, kar smo mi konstatirali, da namreč orglarstvo ni sramota in poniževalno, ampak kulturno delo, ki se učitelju šteje v čast in v zaslugu in ki je blagodejna vez med šolo in cerkvijo. Dopisnik »Učiteljskega Tovariša« pa premleva le stare stvari o nekdanjih »šomaštrih«, »kantorjih« in »meznarijih«. Pri tem pa navaja nemške citate, da je članek polnemški. Rajši naj bi se učil slovenščine, da ne bi pisal takih spak, kakršne so: ozreč se, orgljine tipke itd.

— Osebnosti. Za okrajnega komisarja je imenovan vladni koncipist g. Leonard Velikonja. Za avskultante je imenovalo višje deželno sodišče v Ljubljani pravne praktikante Franca Muhiča, Borisa Kenka, Ivana Maka, Ferdinanda Nečemerja, Antona Radeja, Stanka Bregarja, Vladimira Veluščka, Franjo Farkaša, Maksa Juvanca in Josipa Kolška. — Računarska praktikanta pri knjigovodstvu deželne vlade sta postala abiturienta Ivan Lažnik in Stanislav Komar. Za gozdarja X. činovnega razreda je imenovan Krsto Stopar. — Provizorna državna živinozdravnika sta postala dipl. živinozdravnik Franc Goljar in Ivo Kenda.

— V Javorniku pri Kranju je domačemu gostilničarju ukradel 16leten domač fant 40.000 K. Zandarmerija ga je aretirala v Kranju, ko je popival in plesal v veseli družbi. Našli so pri njem baje še 39.000 K. Tatič je sin imovitega kmeta, kar kaže še bolj izprijetost današnje mladine. Delati ne mara nihče več; le v uživanju išče veselja; a če ni denarja, zateče se lahko miselna mladina k tatvini.

— Velika železniška nesreča v Nižji Avstriji. Dne 5. februarja zgodila se je v Felksdorfu v bližini Dunajskega Novega mesta velika nesreča. Tovorni in ekspresni vlak sta trčila skupaj s tako silo, da je bilo večje število vagonov popolnoma razbitih. Katastrofa je zahtevala nad 50 človeških žrtev in sicer 12 mrtvih, 20 težko ranjenih in večje število lahko ranjenih.

— Povsod enak patrioti. Poljska vlada je prišla na sled velikemu borzemu škandalu. Dognala je, da neprestanega padca poljske valute niso krivi Nemci, temveč varšavske poljske banke, ki so dan na dan iztihatapljele ogromne vsote poljskega denarja čez mejo. Obmejni strazarji so pred kratkim zaplenili na avtu nekega bankirja, ki se je hotel prepeljati čez mejo, 800 milijonov mark in so tako prišli nasled tem čednim »patriotom«.

— Nova oddelka carinarnic ustanovila sta se v Ceršaku in Sladki gori.

— Kuga v Boki Kotorski. V Tivatu v Boki Kotorski se je med francosko posadko pojavilo pet sumljivih slučajev kuge. Bakteriologi iz Dubrovnika in Sarajeva preiskujejo kulture, vendar pa se dosedaj še niso mogli izjaviti. Zdravstvene oblasti so podvzele najstrožje odredbe, da se bolezni ne razširi.

— Dom za vseučilišnike v Zagrebu. Dne 6. t. m. se je vršila na zagrebškem vseučilišču skupščina, na kateri je rektor dr. Radončić poročal o zgradbi akademičnega doma za dijake. Opozoril je na zgled češkega dijaštva v Pragi: Tam je dijaštvo lani meseca oktobra — sito vednih praznih obljub in polovičarske pomoči vlade — sklenilo, da si z lastnimi rokami sezida svoj dom. Dober teden nato so se zbrali dijaki s profesorji tehnike in nekaj kvalificiranimi delavci na določenem stavbišču in začeli z delom. Manjkalo jim je pa zaenkrat orodja in materiala. Narod se ni dal osramotiti od svoje mladine. Ljudje so začeli voziti skupaj les, opeko, pesek, apno in vse druge potrebščine ter zlagati tudi denar. Zgenila se je tudi vlada in odinila 4 milijone kron. Dom je tako čez noč postal resnica. Na enak način hoče sedaj prijeti svojo stvar tudi zagrebški dijaštvo. Stavbišče je že odrejeno in v kratkem se loti dijaštvo zidanja.

— V zdravilišču Topolšica je razpisana služba oskrbnice, ki bi morala prevzeti ves perlini in sobni inventar in nadzirati šivilje ter dveh bolničark in sicer ene stalne, ene pa za poletno sezono. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu. Prošnje je do 20. februarja vlagati pri zdravstvenem odseku, kjer se naj prosilke če možno tudi osebno predstavijo.

— V toplicah Dobrna pri Celju je razpisana restavracija v zdraviliškem domu. Pogoji v Uradnem listu št. 12.

— Zenske bolezni. Profesor Winckel v Monakovem, pisatelj neke učne knjige o ženskih boleznih, potrjuje, da so ugodni učinki »Franz-Josef«-grenčice tudi po preiskunjah potrjeni.

Razne prireditve in objave.

— Krekova prosveta. V petek, dne 11. februarja bo seja glavnega odbora ob 9. uri zvečer. Prosim točnosti. — Videmšek.

— Jugoslovanska katoliško akademsko društvo »Zarja«. Na obnovljenem obč. zboru dne 22. jan. 1921. se je konstituiral tale odbor: Predsednik: Uršič Franjo, phil.; podpredsednik: Peršuh Ivo, iur.; tajnik: Mavrič Martin, phil.; arhivar: Žužek Lojze, phil.;

blagajnik: Rojšek Franc, phil.; gospodar Radšel Franjo, med.; prvi knjižničar: Sedivy Ivan, phil.; drugi knjižničar: Bežič Moško, med.; zapisnikar: Dolinar Andrej, iur.; revizorja: Zor Anton, iur. in Mejač France, iur.

— Jugoslovanska Matica za Kranj in okolico ima redni občni zbor dne 24. februarja ob 8. uri zvečer v prostorih Peter Mayerjeve gostilne. Ako ob določenem času občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje ob vsakem številu. Zunanji člani naj na zborovanje pošljejo vsaj delegate.

— Društvo nižjih državnih uslužbencev za Slovenijo v Ljubljani vabi k običnemu zboru, ki se bo vršil v nedeljo dne 13. februarja 1921 ob 3. uri popoldne v posvetovalnici mestnega magistrata v Ljubljani. Odbor. (k)

— Pripravniki dem. ima redni občni zbor v nedeljo 13. t. m. ob 11. uri v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne.

— Odborova seja Nove Založbe se vrši danes ob 6. uri v pisarni dr. Jeriča, Franciškanška ulica 2. — Predsednik. (k)

— Opuščeno društvo. Uradniško društvo »Naša zveza« (načelnik g. Jan Duffé) se je prostovoljno razšlo.

— P. Z. »Ljubljana«. Drevo ob pol osmih pevskih vaja za ženski, ob osmih za mešani zbor. — Vsi točno!

— Osrednje društvo kr. poštnih poduradnikov ima svoj redni letni občni zbor dne 12. februarja 1921 ob 6. uri zvečer v restavraciji »Novi Svet«, Prešernova soba, Gosposvetska cesta št. 14. — Odbor. (k)

Stefanovič Emil:

Monarhija in republika.

Naš parlament in naše ljudstvo stoji danes pred velikim vprašanjem! Kakšna oblika se bode dala naši državi? Dosti se govori, dosti razpravlja, ne da bi se imelo o stvari čiste in jasne pojme.

Moderna obvezna monarhija je ona oblika države, kjer so še razen monarha posebni državni organi z njim lastnim pravom, po katerem je moč krone v različnih smereh omejena. Zakonodajstvo je dovoljeno monarhu samo, ako sodeluje tudi parlament. Monarh sicer imenuje sodnike, ali nima nobenega vpliva na njihovo delovanje. Monarh je nositelj izvršujoče oblasti, je pa na podpis ministra v svojem pravu omejen. Moderna monarhija se deli na konstitucionalno (bivša Avstrija) in parlamentarno (Angleška, Srbija). V konstitucionalni monarhiji ima monarh večja prava kot zastopniki ljudstva. On ima pravo izbrati, imenovati in odpustiti ministre, zato nezaupnica od strani narodnih zastopnikov nima posledice padca vlade. Da dobi zaključek parlamenta pravo zakona, je potrebna sankcija monarha. Sklicanje in razpustitev parlamenta je pravo monarha. Parlament ima samo pravo kontrole nad upravo. Napoved vojne pripada monarhu. V parlamentarni monarhiji pa je pravo zastopnikov ljudstva večje in monarh funkcijira bolj kot predstavitelj države. Vsa zgoraj navedena prava, ki pripadajo konstitucionalnemu monarhu, so v parlamentarni monarhiji prava narodnih poslancev. Vsled tega odpade tudi opasnost, da se v parlamentarno urejeni državi ne stvori kamarila protežiranih (bivši grofi in baroni), ki bi diktili ljudstvo. Parlamentarni monarh imenuje ministre, ki imajo v parlamentu večino. Vsem zaključkom parlamenta mora dati sankcijo. Parlament se skliče in razpusti sam in nima samo pravo kontrole nad upravo, temveč vodi sam upravne posle v velikem obsegu. Nasproti moderni monarhiji stoji absolutna monarhija (bivša Rusija), kjer ima monarh vsa prava in ministri funkcijirajo samo kot njegovi privatni tajniki.

Videli smo, da monarhija in monarhija ni vseeno. So monarhije (prejšnja Rusija), kjer je parlament bolj dekoracija kot reprezentant narodne suverenosti, druge monarhije (Angleška, Srbija), kjer je monarh samo reprezentant in faktična oblast je v rokah zastopnikov naroda in vlade, ki izhaja iz večine parlamenta.

Republika je ona oblika države, pri kateri se izraža najvišja volja jurističnim potom po zaključku večine v občestvu vseh državljanov. V pošteb bi prišel princip reprezentativne demokracije, ki se deli na republiko s predsednikom (Amerika) in na parlamentarno republiko (Francija, Švica). Republiko s predsednikom odgovarja konstitucionalna monarhija. Ministri v tej obliki države niso odgovorni zastopnikom ljudstva, temveč šefu eksekutive, predsedniku; ministre imenuje predsednik sam, ki ne smejo biti člani parlamenta in predsednik nima prava razpustiti parlamenta. Parlamentarna republika je slična podobna kot parlamentarna monarhija. Ministri so zastopniki ljudstva in nezaupnica od strani parlamenta ima kot posledico padec vlade. V zelo važnih državnih zadevah glasuje tudi lahko ljudstvo samo.

Glavna razlika med monarhijo in republiko je bolj formalnega značaja. Kralj deluje kot šef države po nasledstvenem pravu, katerega določil parlament, predsednik republike pa se voli. Ne obstoja na razlika in tem, kakor je danes popolnoma

napačno javno mnenje, da ima monarh večja prava kot predsednik republike, kajti predsednik ameriških Združenih držav ima večja prava kot angleški in srbski kralj.

To bi bile v glavnem razjasnjene moderne oblike držav.

V naši konstituenti je 300 monarhistov in 120 republikancev. Monarhisti ne zastopajo ruskega ali avstrijskega monarhizma, temveč složni so si vsi v tem, da naj bo oblika države parlamentarna, kjer imajo zastopniki naroda večja prava kot kralj. Monarhizem zagovarjajo, ker smatrajo periodične volitve predsednika republike nevarne za obstoj države. Predsednik ne more biti objektivni, ker je eksponent najmočnejše stranke, med tem, ko kralj, ki zavzema to mesto po nasledstvenem pravu, ni odgovoren nobeni poedinosti stranki. Od 120 republikancev so komunisti za sovjetsko republiko v podobi diktature proletariata, Prodanovičeva skupina za meščansko republiko po francoskem vzorcu, Radičev, macedonski in črnogorski republikanizem pa je posledično nezadovoljstva nahujskanih mas, ki sledijo svojim instinktom, češ, da bo v republiki vse bolje kot v kraljestvu.

Ne oziraje se na današnji razpored naših strank, se mora upoštevati pri rešitvi tega vprašanja ekonomska in politična sposobnost ljudstva in poedinca in kultura njegove ideologije. V tako važnih časih vprašanjih naj ne izpodrine čustvo, ki je sicer jako ljubeznjiva ali opasna funkcija mozga, razloge čistega razuma.

Pripomba uredništva: Objavljamo ta veleaktualen članek, ker služi razbistrenju čestokrat nejasnih pojmov o ustavnih oblikah države in ne vsebuje nobene polemične osti. Z nazori g. pisatelja o razliki med republiko in monarhijo sicer ne soglašamo popolnoma, ker je za nas razlika med obema oblikama države bistvena in ne samo formelne značaja.

Ljubljanske novice.

lj General Franchet d'Esperay v Ljubljani. Včeraj popoldne se je pripeljal iz Zagreba francoski general Franchet d'Esperay z orient-ekspresom v Ljubljano na povratku v Pariz. Na kolodvoru ga je pričakovala časna četa z godbo, ki je ob prihodu vlaka zasvrla marzeljevo. Na peronu je bil zbran častniški zbor s poveljnikom dravske divizije generalom Dokičem na čelu, vodja deželne vlade dr. Pitamič in drugi zastopniki oblasti. Generala Franchet d'Esperay sta pozdravila general Dokič in dr. Pitamič, ki sta predstavila zastopnika francoskega naroda druge predstavnik oblasti. Generala je na kolodvoru zbrano občinstvo navdušeno pozdravljalo. Po oficijelnem sprejemu se je general Franchet d'Esperay prisrčno razgovarjal s prisotnimi zastopniki oblasti, zlasti pa z nekaterimi častniki, ki so mu bili še znani s solunske fronte. Ko se je vlak odpeljal dalje, je godba zopet zaigrala francosko himno, medtem ko se je general zahvaljeval iz svojega vagona za prirejane mu ovacije.

lj Gg. popisni komisarji za Ljubljano in Spodnjo šiško se vabijo, da predložijo ves popisni material v občinskih dvorani mestnega magistrata (srednja hiša, I. nadstropje) po sledečem redu: Dne 11. februarja 1921: od 8. do 9. ure komisarji I. okraja; od 9. do 10. ure komisarji II. okraja; od 10. do 11. ure komisarji III. A. okraja; od 11. do 12. ure komisarji III. B. okraja; od 2. do 3. ure komisarji III. C. okraja; od 3. do 4. ure komisarji IV. A. okraja; od 4. do 5. ure komisarji IV. B. okraja. — Dne 12. februarja 1921: od 8. do 9. ure komisarji V. okraja; od 9. do 10. ure komisarji VI. okraja; od 10. do 11. ure komisarji VII. okraja. — Opozarja se, da imajo nekateri gg. popisni komisarji nekaj popisnega materiala še na magistratu, katerega so stranke same predložile, s katerim pa bodo morali svoj popisni material še naknadno izpolniti. Kdaj se bo skupno pregledal ves popisni material posamičnih popisnih krogov, se bo pravočasno naznanilo.

lj Zdravstveni izkaz mestne občine Ljubljanske za teden od 30. januarja do 5. februarja. V tem času je bilo rojenih 26 otrok, med njimi 1 mrtvorjen. Umrlo pa je 24 oseb. Dve osebi sta bili ugrizeni od steklega psa. Slučajev nalezljivih bolezni ni bilo.

lj Vodovodna naklada v Ljubljani povišana. Deželna vlada za Slovenijo je dovolila mestni občini ljubljanski, da sme pobirati do 31. julija 1921 15 odstotno vodovodno naklado.

lj Izgubljena denarnica. Včeraj je pogrešila prizadeta oseba malo denarnico iz črne usnja na cesti od Starega trga do Poljanske ceste. V listnici je denarja 1404 krone; na eni strani tisoč in na drugi 400. Poleg tega je v listnici nekaj vizitk z naslovi. Pošten najditelj je proš, da vrne denarnico na naslov uredništva Slovenca.

Najnovejša poročila.

SEJA USTAVNEGA ODBORA.

Belgrad, 9. febr. (Izv.) Današnji sejo ustavnega odbora je ob 9. uri otvoril predsednik dr. Vesnić. Republikanec Gjonović je dejal v svojem govoru, da je v ustavnem načrtu izven diskuzije samo ujedinitelj. Govoril je za omejitve pravic vlade in za odpravo smrtne kazni. Govoril je tudi dr. Šimrak, ki so mu nekateri demokrati brezuspešno delali medklice. Prihodnja seja bo jutri.

STALIŠČE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA V USTAVNEM ODSEKU.

Belgrad, 9. febr. (Izv.) Na današnji seji ustavnega odbora je govoril posl. dr. Šimrak, ki je v imenu Jugoslov. kluba izjavil, da je proti slovenskemu in hrvatskemu plemenskem separatizmu, ravnotako pa tudi odločno proti srbski hegemoniji in srbskemu separatizmu. V polemiki nasproti dr. Vesniću kritizira belgrijsko časopisje, ki označuje Hrvate in Slovence kot robove. Hrvate in Slovence so pokazali v vsej svoji preteklosti, da imajo velik smisel za svobodo. Dvajset let je trajala borba proti Khuenu, ki so ga na žalost Srbi in Hrvatski podpirali. Najstrašnejša je bila zadnja borba za osvoboditev, ki so jo vodili ravno narodni politiki današnje opozicije in ne demokrati. Govornik ostro obsoja izjavo ministra dr. Marka Trifkovića, da so Srbi nasproti Hrvatom in Slovincem preveč popustili. Morda v tem, da so razen v Sloveniji v pokrajinskih vladah povsod Srbi in so pomočniki finančnih delegatov povsod, tudi v Sloveniji Srbi? Dr. Vesnić je skušal popraviti pogreško dr. Trifkovića, a ni imel sreče. Trdil je, da Narodno veče, ko je došlo v Belgrad, ni moglo voditi pogajanj in staviti pogojev. To bi se moglo zgoditi le tedaj, če bi srbska vojska ne bila zmagala in bila premagana. Nasproti temu konstatira posl. dr. Šimrak, da je Nikola Pašić priznal suverenost Narodnega veča, ki je bilo kot neodvisna vlada na osvobojenem ozemlju prijavljeno vsem prijateljskim vladam. Tudi Protić je priznal, da pridejo zastopniki Narodnega veča v Belgrad k razgovoru kot zastopniki suverene oblasti. Govornik izjavlja, da se mora ustava sprejeti v sporazumu z vsemi plemeni. Jugoslovanski klub je za administrativno avtonomijo, v kateri ne bo upoštevana samo političnogospodarska stran, ampak tudi zgodovinski faktor. Jugoslovanski klub je proti takima dvema zbolicama, kakor ju predlaga vlada, ker bi bil senat samo pribegliščje za politične starce, ampak je za dvodomni sistem z deljeno kompetenco, za politični in za stanovski parlament. Klub je za versko svobodo. Govornik obsoja poizkuse slovenskih demokratov, izzvati v Sloveniji prestopanje v pravoslavje, kar bi motilo verski mir. Nasproti dr. Vesniću odločno zagovarja pokret za ocialno-gospodarsko svobodo. Vsi, ki zahtevajo, da se v ustavo sprejme tudi socialno gospodarski del, soglašajo s programom Ljudske stranke. Samo vladne stranke nimajo smisla za socialna in gospodarska vprašanja. Govornik apelira, naj se ustavnim putem onemogoči izkoriščanje socialno in gospodarsko slabejših slojev.

Nato je govoril dr. Mehmed Spaho (musliman), ki se je izjavil za notrajo ureditev države po zgodovinskih pokrajinah. Po ustavi bi bila zajamčena politična svoboda, toda kdo jo bo tudi dejansko izvrševal?

Nato stavi v imenu Jugoslovanskega kluba posl. Sušnik na predsednika ustavnega odbora vprašanje, kako je mogla vlada, ki v konstituenti nima večine, predložiti odboru svoj ustavni načrt? Vlada na podlagi klubovih izjav nima jamstva, da bo sprejet vladni načrt. Minister dr. Trifković je odgovoril v zadregi, da vlada že mora imeti večino, ker bi sicer demisionirala.

Dr. BASARIČEK PRI JUGOSLOVANSKEM KLUBU.

Belgrad, 9. febr. (Izv.) Danes je setsil odposlanec Radičeve stranke Jugoslovanski klub, da se informira o političnem položaju.

PRIDE ALI NE PRIDE?

LDU Zagreb, 9. febr. (ZNU) »Jutarnji list« poroča iz Belgrada, da se je poslanec Radičeve seljačke stranke razgovarjal včeraj s tajnikom ustavotvorne skupščine dr. Janjičem o razpoloženju v političnih krogih. Dr. Basariček je v razgovoru izjavil, da bi Radičevci že prišli v Belgrad, če bi večina zavzela proti njim pomiriliveje stališče. Radičevci bodo v kratkem imeli v Zagrebu posvetovanje, na katerem se bodo definitivno odločili glede prihoda v Belgrad.

GENERAL FRANCHET D' ESPERAY NA POVRATKU V PARIZ.

Zagreb, 9. Ob pol 13. je prispel v Zagreb z orient-ekspresom general Franchet d' Esperay. Na kolodvoru so ga pričakovali vsi civilni in vojaški dostojanstveniki. Po nagovoru armadnega poveljnika generala Vasića je general stopil pred zbrane

zastopnike civilnih oblasti, pred katerimi ga je nagovoril izvrševatelj banskih dolžnosti dr. Bošnjak. General Franchet d' Esperay je nato odgovoril, da so Hrvati v Franciji zelo dobro znani po svojih velikih zgodovinskih delih, katera so bila v preteklosti zapisana v zgodovino z zlatimi črkami. Hrvati so dobro znani francoskemu narodu po svojem slavnem banu Jelačiću, pod čigar vodstvom se je rešila Avstrija pred Mažari. V onem času bi Avstrija s cesarjem Francom Jožefom propadla, da ni bilo Hrvatov. Toda Avstrija je v zahvalo prepustila Hrvatsko Mažarom in jo tako zopet pustila v nadaljnjem suženstvu. Veseli se, da sta francoski narod in njegova vojska pomagala k osvoboditvi tega plemenitega in junaškega naroda ter k k zedinjenju z ostalimi istokrvnimi brati Srbi in Slovenci. Hrvati naj bodo prepričani, da francoski narod ne dela nobene razlike med istokrvnimi brati, ker so simpatije francoskega naroda enake napram vsem. Ta govor generala Francheta d' Esperay je bil sprejet z velikim navdušenjem, godba pa je zaigrala francosko himno. Medtem, ko je častna četa defilirala mimo vlaka, se je pričel vlak pomikati med navdušenimi vzkliki občinstva dalje. General je odzdravljal ter vzklikal: »Živeli!«

VPRAŠANJE NEMSKIH POVRAČIL.

LDU Pariz, 8. febr. (Havas) Pri nadaljevanju debate v zbornici o interpelacijah je izjavil minister Loucheur, da znaša nemški dolg 210 milijard zlatih mark, od katerih mora pripasti Franciji 52 %, med temi 44 milijard za pokojnine. Primerjal je absolutne številke, naznačene v mirovni pogodbi, z onimi pariškega dogovora. Pripomnil je, da ima nemška trgovinska bilanca devet do deset milijard aktive, namesto da bi imela dvanajst do trinajst milijard pasive. Po njegovih izjavanjih bi bilo mogoče računati pri taksi na nemški izvoz na 20 do 25 milijard zlatih mark. Loucheur je izrazil svoje odločno prepričanje, da se bosta francoski in nemški izvoz v bodočih letih podvojila in da se bosta paralelno razvijala. Anuitete na nemški izvoz znašajo 12 % njenega imetja v drugih državah, kar bi Nemčija z obdavčenjem svojega prebivalstva lahko spravila skupaj. Nemčija bi tedaj svojih prebivalcev tudi ne obremenila preveč, saj bi bilo potem nemško prebivalstvo enako obremenjeno kakor francosko. — Nadaljevanje debate se je nato odgodilo na jutri.

ORIENTALSKA KONFERENCA.

LDU Pariz, 9. febr. (Havas) Za posvetovanje o orientalskem vprašanju na londonski konferenci se je določil čas od 21. do 28. februarja. V Turčiji še ni dosežen sporazum med nacionalisti in carigrajske vlado. Carigrajska vlada pošlje v London lastno delegacijo pod vodstvom velikega vezirja.

LDU Pariz, 9. febr. (Havas) Kakor poročajo »Times«, so Kemalovi odposlanci, določeni za londonsko konferenco, odptovalni v Rim. Med njimi in odposlanci carigrajske vlade obstoja popoln sporazum.

GENERALNA STAVKA.

LDU Berlin, 9. febr. (DunKu) »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Lugana: Kakor poroča »Corriere della Sera«, je delavska zbornica v nasprotju s komunistično skupino proglasila generalno stavko. Dogodili so se mnogoteri incidenti.

NEMSKO LADJEPLOVSTVO.

LDU Berlin, 9. febr. (DKU) V ladjedelnici »Bremer Vulkan« so izpustili v morje parnik »Hindenburg«, pri čemer so bili navzoči generalni feldmaršal Hindenburg, general Ludendorff in mnogoštevilno spremstvo.

NEMIRI NA IRSKEM.

LDU Dublin, 8. febr. (Reuter) Kraljevega kurirja, ki je z eskorto potoval v oklopnem avtomobilu in imel pri sebi uradno korespondenco, je danes dopoldne napadla močno oborožena četa. Dva napadca so ranili in ujeli, drugi pa so ušli.

VEČNA POGAJANJA.

LDU Moskva, 9. febr. (Brezzično.) Mirovna pogajanja v Rigi so zadeja v finančnem vprašanju na mrtvo točko. Poljska zahteva od Rusije, da ji izplača 85 milijonov rubljev v zlatu, dočim je Rusija pripravljena izplačati 30 milijonov, in sicer v blagu in koncesijah. Poljska, ki se je kazala spočetka popustljivo, je zavzela, najbrže pod vplivom entente, trdovratnejše stališče.

ZMANJSANJE ARMADE V SEVERNI AMERIKI.

LDU Washington, 9. febr. (Brezzično.) Kakor poslanska zbornica je tudi senat odobril zakonski načrt glede zmanjšanja stalne vojske na 175.000 mož proti volu predsednika Wilsona. Tajništvo za vojno je uknilo nabiranje vojakov.

BORZA.

LDU Zagreb, 9. febr. Devize (vezano): Berlin 241—244, Italija izplačilo 539—541,

London izplačilo 565—570, Newyork ček 147.50—149, Pariz izplačilo 1040—1050, Praga 188.50—190, Svica 2350—0, Dunaj 21.25—21.35. Valute: dolarji 146.50—147.50, avstr. krone 25—26.50, carski rublji 60—70, franc. franki 1000—1010, napoleonodor 482—485, nemške marke 237—238, romunski lei 0—202, ital. lire 520—525, češkoslovaške krone 175—0.

Orlovski vestnik.

Orlice — Ljubljana Sv. Peter prirede v nedeljo 13. februarja zvečer samostojno telovadno akademijo. Kakor vse šentpeterske prireditve, tako obeta tudi ta akademija, da bo de izpadla kar najbolj mogoče lepo. Poleg obveznih letošnjih prostih vaj, bodejo proizvajale tudi lastne krožkove vaje. Vaje na gredeh se še niso nikjer proizvajale; bodejo to prve od našega krožka. Med odmori koncertira vojaška godba. Oskrbite si vstopnico v predprodaji pri Ničmanu.

Fantovski sestanek za vse orlovske odseke ljubljanskega okrožja se vrši v nedeljo, dne 13. t. m. ob 10. uri v knjižnični dvorani Jugoslovanske tiskarne, III. nadstropje. Predaval bo brač Zabret o katoliških telovadnih organizacijah v tujini. Vdeleže naj se ga vsi odseki polnoštevilno. Uljudno vabimo tudi orliške krožke. — Br. predsednik dr. Kodre.

Narodno gledišče.

DRAMA:

Četrtek, 10. februarja: Zaprti.
Petek, 11. februarja: Zaprti.
Sobota, 12. februarja: »Skoljka.« Red A.
Nedelja, 13. febr.: »Miss Hobs.« Izven.
Ponedeljek, 14. februarja: »Madame sans Gene.« Red B.

OPERA:

Četrtek, 10. februarja: »Potop.« Gostovanje hudožestvenega teatra. Izven.
Petek, 11. februarja: »Tri sestre.« Gostovanje hudožestvenega teatra. Izven.
Sobota, 12. februarja: »Tosca.« Red E.
Nedelja, 13. febr.: »Fra Diavolo.« Izven.
Ponedeljek, 14. februarja: Koncert Josip Rijavec in Ciril Ličar. Izven.

Predstava »Tri sestre« (gostovanje hudožestvenega teatra) v petek, dne 11. februarja t. l. se začneja ob pol 8. uri zvečer.

Katoliški vestnik.

c Nemški škojje za verstveno šolo. Škojje nemške države so izročili državnemu zboru svoje zahteve glede šolstva. V imenu katol. prebivalstva poudarjajo med drugim tudi to-le: »Srca katol. staršev vzhajajo izza dni nesrečnega prevrata skrb za bodočnost verstvene šole. Državna ustava dovoljuje sicer možnost, ustanavljati verstvene šole; toda vsi znaki kažejo, da hočejo merodajni krogi simultani šoli dati prednost pred verstveno šolo. Da se varujejo interesi katol. staršev in katol. Cerkev, v prid šoli in državi, sporoča episkopat svojo sočbo o pomenu konfesionalne šole, kakor tudi svoje zahteve, ki naj se pri postavodajalni šolski oblasti vpoštevajo.« Katoliški starši imajo po svoji vesti sveto dolžnost in neoporečno pravo (kar je utemeljeno tudi v čl. 120. drž. ust.), da vzgajajo svoje otroke v katoliški veri. Cerkev ima vsled božjega ukaza nalogo, da starše priganja k izpolnjenju te dolžnosti in da napravi z naukom ter vzgojo iz otrok dobre kristjane. (Cerkveni zakonik c. 1372.) Državne naredbe ne smejo ne staršev, ne Cerkev ovirati v izpolnjevanju in izvrševanju te dolžnosti in te pravice.« V nadaljnjem zahtevajo škojje »katoliške šole za katoliško deoco; v teh šolah naj poučujejo in vzgajajo katoliški učitelji in učiteljice v zmislu in v soglasju z voljo vzgojnih upravičencev in v duhu katoliške vere.« Škojje nadaljujejo: »Uvedba simultane šole znači v svojih posledicah — žal — največkrat razkristjanjenje šole.« — Uspešna vzgoja je možna le tam, kjer vlada polna harmonija v mišljenju in življenju učiteljev in otrok. — Dalje poudarjajo škojje svoje prepričanje, da toli potrebni in zaželjeni verski mir v verstveno razcepljeni domovini veliko bolje podpirajo in ščitijo konfesionalne nego simultane šole. Ako bi se preprečile verske šole, pomeni to nov kulturni boj. Domovina bi bila še bolj razdvojena in veliko bliže prepadu. Bilo bi torej predrzno in neodpustljivo, če bi kdo hotel povzročiti tako in toliko nesrečo!

c »Glasnik najsv. Sreč, Maribor. Akoravno se je prve številke »Glasnika« za 1. 1921. celih 1500 izvodov več tiskalo, kakor zadnjih števk pretečenega leta, je vendar ista popolnoma pošla in se novim naročnikom ne more več dopošiljati. Upravišstvo »Glasnika« pa bode vsakomur zelo hvaležno, ako dobi vse neporabne izvide 1. številke nazaj (Maribor, Koroška c. 5). Nova izdaja številke pa pride v sedanjih razmerah tako drago, da se na to misliti ni. — Upravišstvo »Glasnika« v Mariboru.

Sodišča in policija.

Roparski napad na želničarja. Dne 31. jan. se je pripeljal kurjač državne železnice Ivan Grilj iz Zagreba v Kresnice, od tam je šel domov proti Moravčam.

Lj Lov za žarnicami. Trošarina je povzročila, da so žarnice drage. Povzročila je tudi, da se zdaj žarnice ob velikih prireditvah posojujejo, kar je bilo še pred letom nečuveno.

Lj Dobro so se zagovarjali pred ljubljanskim deželnim sodiščem ključavničar Karel Marcelan, čevljarški pomočnik Leopold Korač in kovaški pomočnik France Lunki, ki so se naučili nastopati pred sodiščem pri poslušanju porotnih razprav.

Velikanski vlom v okolici Linca. V noči od 24. na 25. je bilo v tvornico saharina trg. tvrdke »Essek« v Sentpetru pri Lincu vlomljeno ter 36 kg saharinovega praška v vrednosti 300.000 kron pokradeno.

Prosveta.

pr Naročnikom »Časa« naznanja podpisana uprava, da izide list koncem tega tedna in se bo prihodnji teden vsem naročnikom razposlal.

pr Gostovanje Hudožestvenega teatra. Bratje Karamazovi. Iz za storov, iz teme prihajajo, kakor da se porajajo v domišljiji tistemu, ki jih je bral ali slišal o njih — grozni ljudje.

govori on ali se krohot le grozna senca, projicirana pa na steno? Najmanjše gotovosti ni, zavest se kruši in drobi dokler ne zapleše v krogu, v misli o prvi misli: Je Bog ali ga ni? — dokler se dvom ne zlije v blaznost.

Gospodarstvo.

g Živinska kuga. Kakor je posneti iz slovaških listov, preti govedi na Poljskem, v Galiciji in na Slovaškem velika pogibelj.

ki. Najboljše je še, da se obolela goved pobije. Država daje kmetom, ki trpe tako škodo, nekaj nagrade.

g Trgovinska pogodba z Nemčijo. Komisija ministrstva za trgovino je izdelala z nemškimi delegati trgovinsko pogodbo med našo državo in Nemčijo.

L. Poulin: Na poti v večnost. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Stane vezana 26 K.

»To je knjiga«, mi je dejal prijatelj »ki sem jo z ljubeznijo bral, ki jo s skrbečo ljubeznijo hranim in jo vedno z veseljem prebiram.«

So namreč trenutki, prijetni in srečni in resni trenutki, ko se duša zbere in se srce poglablja vase in preudarja preteklost ter gleda v prihodnost in se nenadoma zave, da je pot do tistega dneva, ki ga ne pove nobena pratka, vedno krajša.

V takih trenutkih se gabi človeku vse vsakdanje, neodoljivo zahrepeni po resnici-vodnici, ki vodi varno po tej poti, ki je še nihče ni dvakrat prehodil. In ta vodnica je knjiga: »Na poti v večnost«.

Kakor odmev cele pesmi o življenju pa zadoni na koncu knjige vabeč in proseč klic k zaupanju in veri Vanj, ki nam je vse to obljubil in je zvest in pravičen, da nam bo vse to tudi dal.

Kdorkoli si, ki to čitaš, vzemi in beri — rečem ti — ne boš se kesal.

Meteorološko poročilo.

Table with meteorological data for Ljubljana 306 m a. m. vis. Columns include time, temperature, wind, etc.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

Grid of advertisements for various goods and services including books, photography, and construction.

Advertisement for Diesel engines and other mechanical parts.

Advertisement for real estate and property services.

Advertisement for a hotel and dining services.

Advertisement for a printing shop.

Advertisement for SODOV iron and steel products.

Advertisement for JANEZ ŽARGI, a real estate agent.

Advertisement for an Auto repair and sales service.

Advertisement for DELNICE, a cooperative of woodworkers.